

UWAGI W RAMACH UZGODNIEN Z KOMISJĄ WSPÓLNĄ RZĄDU I SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

Informacja o projekcie:

Tytuł	Projekt ustawy o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw
Autor	MRPiPS
Projekt z dnia	24 listopada 2023 r.

Informacje o zgłaszającym uwagi:

Urząd	-----
Organizacja samorządowa	Związek Powiatów Polskich
Osoba do kontaktu	Bernadeta Skóbel
e-mail	bs@zpp.pl
tel.	18 477 86 00

Uwagi:

Lp.	Część dokumentu, do którego odnosi się uwaga (np. art., nr str., rozdział)	Treść uwagi (propozycja zmian)	Uzasadnienie uwagi	Stanowisko resortu	Odniesienie do stanowiska resortu
1.	Uwaga ogólna	Wnosimy o wprowadzenie mechanizmu dofinansowania rozwoju systemu wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej w formie dotacji celowej dla gmin i powiatów w wysokości nie mniejszej niż 30% kosztów realizacji tych zadań.	W projekcie przewidziano nałożenie nowych zadań na samorządy szczebla gminnego i powiatowego oraz istotną modyfikację obecnie realizowanych zadań, bez zabezpieczenia środków na ich realizację. Niestety w odniesieniu do tej ustawy jest to kolejna taka sytuacja. Nie jest do zaakceptowania stan, w którym resort rodziny przygotowuje kolejne zmiany legislacyjne, narzuca samorządom sposób realizacji zadań publicznych w sposób zbliżający te zadania do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, a jednocześnie nie zamierza przyjąć współodpowiedzialności finansowej za wdrożenie proponowanych rozwiązań. Należy przypomnieć, że w momencie wejścia w życie ustawy		

			samorządy wskazywały na niedoszacowanie kosztów jej wdrożenia przez ustawodawcę na poziomie co najmniej jednego miliarda złotych. Po przeszło dekadzie wartość ta jest jeszcze większa. Należy przy tym zauważyć, że to brak środków finansowych ogranicza gminom rozwój form wsparcia dla rodziców przeżywających trudności, a powiatom pozyskiwanie i utrzymywanie rodzin zastępczych.		
2.	Art. 1 pkt 1-4, 8	Skreślić.	Od początku ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w części dotyczącej wsparcia rodziny była pomyślana jako instrument kierowany do rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze. Asystentura jest pogłębioną pracą socjalną i powinna być skierowana do osób, które takiego specjalistycznego wsparcia potrzebują. Rozszerzenie instrumentów pracy przewidzianych w ustawie potencjalnie na wszystkie rodziny jest nieuzasadnione. Koszty takiego rozszerzenia w ogóle nie zostały oszacowane w ocenie skutków regulacji. Zatem nie wiadomo czy Ministerstwo spodziewa się, że zadanie faktycznie nie będzie realizowane czy zakłada, że będzie realizowane dotychczasowymi zasobami, co w przypadku istnienia limitów liczby rodzin, z którymi może pracować asystent jest niemożliwe.		

			Należy zaznaczyć, że rodziny które widzą potrzebę wsparcia zawsze mogą zostać objęte pracą socjalną na podstawie art. 45 ustawy o pomocy społecznej.		
3.	Art. 1 pkt 4	Skreślić.	Prowadzenie pracy z rodziną siłą rzeczy oznacza ingerencję w prywatność osób, do których działania te są kierowane. Zakres i granice tej ingerencji określają przepisy prawa. Projektowany przepis, poza tym że nie niesie za sobą żadnej konkretnej treści legislacyjnej, będzie tylko utrudniał prowadzenie pracy z rodziną i może paradoksalnie przyczynić się do zwiększenia liczby sytuacji, w których nie podjęto na czas działania czy interwencji mających na celu ochronę dziecka.		
4.	Art. 1 pkt 9, pkt 21(w zakresie dodawanego art. 37b, 37c, 37d)	Przepisy dotyczące rodzin opiekuńczych są nieodpracowane. Proponowane przepisy rażąco naruszają zasady przyzwoitej legislacji. Ponadto nie powinny być przedmiotem ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej tylko ustawy o pomocy społecznej (celem instytucji rodziny opiekuńczej jest zaspokojenie potrzeb bytowych osoby dorosłej).	W poniższym wyliczeniu wskazujemy tylko przykładowe wątpliwości. - nie wiadomo kto będzie mógł skorzystać z nowej usługi - brzmienie art. 1 pkt 9 (dodawany art. 9a) jest sprzeczny z art. 1 pkt 21 (dodawany art. 37b ust. 1); - nie wiadomo w jaki sposób starosta miałby ustalać sposób i zakres finansowania opieki, maksymalna wysokość miesięcznej opłaty z tytułu pobytu w rodzinie opiekuńczej, - nie oszacowano kosztów administracyjnych realizacji nowego zadania; - nie przeprowadzono analizy skutków proponowanego		

			rozwiązania na ubytek miejsc w pieczy zastępczej; - nie wiadomo jaki skutek będzie miała ewentualna zmiana orzeczenia, o którym mowa w art. 37b oraz na jaki okres ma zostać zawarta umowa, jeżeli data ważności orzeczenia o niepełnosprawności upływa przed okresem 4-letnim; - nie wiadomo na czym miałyby polegać odpowiednie zastosowanie art. 88 ust. 1 i 3-6, który odnosi się do przyznawania świadczeń dla rodziców zastępczych, w konsekwencji nie wiadomo czy i jakie świadczenia miałyby wypłacać rodzinie powiat, w OSR nie oszacowano tych kosztów; - W OSR nie oszacowano kosztów przyznania świadczeń, o których mowa w art. 37c ust. 7 - dlaczego ma znaleźć odpowiednio zastosowanie art. 71, jeżeli mamy do czynienia z pobytem w rodzinie opiekuńczej osoby dorosłej; - nie wiadomo czy miesięczna opłata ma być ponoszona na podstawie umowy czy decyzji administracyjnej, w art. 37d ust. 4 jest mowa o złożeniu wniosku; - nie wiadomo kto ma odpowiadać za prowadzenie postępowania egzekucyjnego w odniesieniu do osób, o których mowa w art. 37d ust. 2 pkt 2 i w jakiej formie na te osoby miałyby zostać nałożony obowiązek zapłaty; - jeżeli osoba uprawniona będzie pozostawała w związku małżeńskim		
--	--	--	---	--	--

			to należałoby rozważyć, czy w ogóle takiej osobie powinno przysługiwać prawo do pobytu w rodzinie opiekuńczej; - nie wiadomo czy rodzinie opiekuńczej miałyby przysługiwać opłata określona w umowie, o której mowa w art. 37c ust. 2 czy 37d ust. 5 i kto miałby pokrywać różnicę w przypadku rozbieżności w tych kwotach; - nie wiadomo jak ma być liczony dochód osoby – jak dla świadczeń pieniężnych czy jak dla świadczeń niepieniężnych; - odnosząc się do umowy, o której mowa w art. 37d ust. 5 – co w sytuacji gdy opiekunem prawnym będzie członek rodziny opiekuńczej.		
5.	Art. 1 pkt 11 lit. b (w zakresie dotyczącym art. 11 ust. 1b).	Chociaż widzimy potrzebę wzmocnienia pracy asystentów z rodziną to zwracamy uwagę, że nie zawsze przydzielenie asystenta rodzinie będzie zasadne. Wnosimy zatem o korektę tego przepisu, tak aby uwzględniła przypadek niecelowości wyznaczenia asystenta.	Jeżeli przesłanką umieszczenia dzieci w rodzinie zastępczej było popełnienia ciężkiego przestępstwa przeciwko dziecku (np. ciężkiego pobicia, przestępstwa przeciwko wolności seksualnej), to nie jest celowe dążenie do ponownej reintegracji rodziny albo zapobieganie odebraniu kolejnych dzieci. W przypadku uwzględnienia uwagi należałoby zrezygnować ze zmiany w art. 77 ust. 3 pkt 2 oraz art. 100 ust. 1.		
6.	Art. 1 pkt 11 lit. b (w zakresie dodawanego art. 11 ust. 1d-1e	Albo skreślić przepis albo zmodyfikować, w taki sposób aby przydzielenie asystenta było poprzedzone przeprowadzeniem wywiadu i oceną potrzeby przydzielenia asystenta.	Uzasadnienie jak do uwagi 2.		

7.	Art. 1 pkt 12 lit. a tiret 2	Skreślić ewentualnie nadać brzmienie „podejmowanie działań interwencyjnych lub zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin”.	Nie jest zrozumiałe dlaczego z katalogu działań podejmowanych przez asystenta rodziny ma zostać skreślone podejmowanie działań interwencyjnych w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin. Po raz kolejny mamy do czynienia z propozycją regulacji, która osłabia działania państwa w przypadku zdarzeń gdzie zagrożone jest bezpieczeństwo dziecka.		
8.	Art. 1 pkt 12 lit. a tiret 3	Proponuje się modyfikację proponowanego art. 11 ust. 1d poprzez dodanie kobiety w ciąży do katalogu osób, które mogą złożyć wniosek o przyznanie asystenta oraz skreślenie proponowanego przepisu.	Nie wiadomo na jakich zasadach (poza przypadkiem wskazanym w już obowiązującym art. 15 ust. 1 pkt 13a) asystent miałby wspierać kobiety w ciąży, jeżeli nie jest wyznaczony do pracy z taką osobą.		
9.	Art. 1 pkt 12 lit. b	W ocenie skutków regulacji nie oszacowano skutków finansowych konieczności zwiększenia liczby asystentów w gminach w związku ze zmniejszeniem limitu liczby rodzin.	W OSR oszacowano wyłącznie koszty nałożenia na gminy obowiązku zatrudnienia asystenta. Tymczasem biorąc pod uwagę dane zawarte w OSR tj. liczbę asystentów tj. 3699 oraz przecięty wymiar etatu 0,86 oznacza konieczność zatrudnienia dodatkowych przeszło 1500 asystentów w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy, co oznacza, że koszty gmin z tego tytułu przekroczą 100 mln zł rocznie bazując na danych dot. wynagrodzeń i pochodnych z roku 2023 tj. 4679 zł x 13 (12 miesięcy + dodatkowe wynagrodzenie roczne) + odpis na ZFŚS + wpłaty na PPK.		
10.	Art. 1 pkt 13	Wątpliwości budzi czy asystenci posiadają wystarczające kompetencje do oceny stabilności emocjonalnej rodziny, więzi dziecka			

		z rodziną czy stopnia dojrzałości dziecka. Ponadto w odniesieniu do art. 15a ust. 1 pkt 5 wnosimy o skreślenie sformułowania „oraz kosztami tych działań”.			
11.	Art. 1 pkt 14 (w zakresie dodawanego art. 16 ust. 4)	W uzasadnieniu do projektu ustawy nie wyjaśniono z czego wynika potrzeba zapewnienia superwizji minimum raz w miesiącu. Ponadto wydaje się, że w OSR nieprawidłowo oszacowano koszty wdrożenia superwizji (przyjęto założenie, że superwizja będzie odbywała się 5 razy w roku).	Z uwagi na ograniczoną liczbę superwizorów zapewnienie superwizji w takim wymiarze wydaje się niemożliwe.		
12.	Art. 1 pkt 14 (w zakresie dodawanego art. 16 ust. 8)	W OSR nie oszacowano kosztów przyznania asystentom dodatkowego urlopu wypoczynkowego.	Szacujemy, że koszt ten wyniesie przeszło 4 mln zł rocznie (przy przyjęciu stawki wynagrodzenia wskazanej w OSR, założeniu, że uprawnionym do skorzystania z urlopu będzie 90% asystentów i każdego roku z uprawnienia skorzysta połowa pracowników).		
13.	Art. 1 pkt 13	Wątpliwości budzi czy asystenci posiadają wystarczające kompetencje do oceny stabilności emocjonalnej rodziny, więzi dziecka z rodziną czy stopnia dojrzałości dziecka.			
14.	Art. 1 pkt 16	Wprowadzić legitymację służbową również dla koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.			
15.	Art. 76 pkt 4 lit. d	Skreślić.	Jak wspomniano wcześniej, instytucja rodziny opiekuńczej nie powinna być zawarta w tej ustawie. Ponadto w pierwszej kolejności powinno się promować system pomocy prawnej działający na podstawie ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym		

			poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej.		
16.	Art. 1 pkt 33 lit a oraz lit b w części dotyczącej rodzin opiekuńczych.	Jeżeli przepis miałby zostać w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wnosimy o wprowadzenie tych zadań do katalogu zawartego w art. 181 (zadania zlecone z zakresu administracji rządowej).	W projekcie ustawy przewidziano nałożenie na powiaty realizacji nowego zadania bez zapewnienia środków na jego realizację. W OSR wskazano na oszczędności wynikające z wprowadzonego rozwiązania dla gmin, natomiast autorom chyba umknęło, że gminy i powiaty nie mają wspólnego budżetu.		
17.	Brak zmian w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy	Po pierwsze w OSR na str. 9 wskazano, że koszty zmian, o których mowa w pkt 2-5 będą finansowane z Funduszu Pracy. Abstrahując od tego, że środki FP powinny być wykorzystywane do innych celów, z żadnego z przepisów ustawy nie wynika, aby samorządy gminne miały zagwarantowane środki z FP na zadania związane ze zmianą zakresu zadań w zakresie asystencji.	Ze wskazanego w OSR art. 109h pkt 2 ustawy o promocji zatrudnienia wynika, że minister właściwy do spraw rodziny corocznie przekazuje na wyodrębniony rachunek wojewodów środki Funduszu Pracy w kwocie nie większej niż 40 mln zł - na dofinansowanie, o którym mowa w art. 197 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Po pierwsze środki te zostały przewidziane w związku z nowelizacją ustawy z dnia 7 października 2022 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw, zatem można odnieść wrażenie, że z tych samych środków ministerstwo chce dofinansowywać skutki dwóch nowelizacji. Po drugie maksymalna kwota dotacji przewidziana w ustawie jest niższa niż szacowana przez resort wysokość kosztów wdrożenia zmian, o których mowa w pkt 2-5 na str. 8 OSR. Inna sprawa, że koszty te są niedoszacowane.		

			Natomiast kwota 70 mln (art. 109h pkt 1 ustawy o promocji zatrudnienia) zgodnie z aktualnym brzmieniem ustawy może być przekazana wyłącznie na realizację zadań określonych w ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem".		
18.	Wniosek o zmianę art. 15 ust. 1 pkt 6	Znieść przepis dotyczący monitorowania sytuacji rodziny, jeżeli rodzice zostali pozbawieni władzy rodzicielskiej. Ponadto należałoby znieść obowiązek w przypadku zmiany miejsca zamieszkania rodziny.	Monitorowanie sytuacji rodziny w takim przypadku jest bezcelowe. Samorządy wskazują, że brak monitorowania rodziny w w/w przypadku był podnoszony w wystąpieniach pokontrolnych wojewody.		
19.	Wniosek o zmianę art. 43 ust. 1, ust. 7, art. 45 ust. 1	Wprowadzenie jednego wniosku o przeprowadzenie procedury kwalifikacyjnej.	Konieczność składania przez kandydata 3 odrębnych wniosków na każdym etapie procedury kwalifikacyjnej jest nadmiernie biurokratyczna.		
20.	Wniosek o zmianę art. 191	Doprecyzowanie jakie koszty składają się na objęcie rodziny zastępczej opieką koordynatora.	Zróżnicowana praktyka samorządów.		
21.	Rozdział III	Wprowadzenie przepisów jasno określających zasady przewozu dzieci z rodzin biologicznych do rodzin zastępczych oraz zmiana przepisów w zakresie odbioru dzieci w przypadku braku zgody rodziców biologicznych na dobrowolne wykonanie postanowienia sądu.	Od dawna wnosimy o jednoznaczne uregulowanie tej kwestii.		
22.	OSR	OSR sporządzono wyjątkowo nierzetelnie. Brak oszacowania niektórych kosztów sygnalizowaliśmy już we wcześniejszych uwagach, poniżej zwracamy uwagę na kolejne: - str. 8 OSR pkt 2 – pominięto koszty tzw. trzynastki, kosztów rocznego odpisu na ZFŚS, kosztów PPK;			

		- str. 8 pkt 3 – wątpliwości budzi przyjęty szacunek, jeżeli w projekcie jest mowa o superwizji co najmniej raz w miesiącu; - str. 8 pkt 4 - koszty przyznania 400 zł dodatku będą zwiększały podstawę do tzw. 13-tki. - str. 8 pkt 5 – pominięto koszty tzw. 13-tki, oraz odpisu na ZFŚS. - str. 9 pkt 6 – pominięto koszty składek na ubezpieczenia społeczne, jeżeli osoba, z którą zawierana będzie obligatoryjnie podlegać takiemu ubezpieczeniu. - str. 9 pkt 8 – oszacowano wyłącznie oszczędności dla gmin, pomijając koszty jakie poniosą powiaty.			
--	--	---	--	--	--